

Věc C-307/22

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

10. května 2022

Předkládající soud:

Bundesgerichtshof (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

29. března 2022

Žalovaná a navrhovatelka v řízení o opravném prostředku „Revision“:

FT

Žalobce a odpůrce v řízení o opravném prostředku „Revision“:

DW

Předmět původního řízení

Žaloba, kterou se DW domáhá bezplatného vydání kopie jeho zdravotnické dokumentace, kterou má k dispozici žalovaná zubařka FT.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, zejména čl. 15 odst. 3 nařízení (EU) 2016/679; žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se předkládá na základě článku 267 SFEU

Předběžné otázky

1. Musí být čl. 15 odst. 3 první věta GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5 vykládán v tom smyslu, že správce (v projednávané věci ošetřující lékař) není povinen bezplatně poskytnout subjektu údajů (v projednávané věci pacient) první kopii osobních údajů zpracovávaných správcem, pokud subjekt údajů nepožaduje tuto kopii k účelům uvedeným v bodě 63 první větě odůvodnění GDPR, totiž aby byl informován o jejich zpracování a mohl si ověřit jeho zákonnost, nýbrž sleduje

jiný účel, nesouvisející s ochranou osobních údajů, který je však legitimní (v projednávané věci existence nároků z právní odpovědnosti lékaře)?

2. V případě záporné odpovědi na první otázku:

a) Je možné právo na bezplatné poskytnutí osobních údajů zpracovávaných správcem, které vyplývá z čl. 15 odst. 3 první věty GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5, omezit podle čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR i ustanovením vnitrostátního práva členského státu, které bylo přijato před vstupem GDPR v platnost?

b) V případě kladné odpovědi na otázku 2a: Musí být čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR vykládán v tom smyslu, že v němž uvedená práva a svobody druhých zahrnují rovněž jejich zájem, aby nebyli zatíženi náklady spojenými s poskytnutím kopie údajů podle čl. 15 odst. 3 první věty GDPR a jinými výdaji způsobenými poskytnutím kopie?

c) V případě kladné odpovědi na otázku 2b: Je možné povinnosti a práva vyplývající z čl. 15 odst. 3 první věty GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5 omezit podle čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR vnitrostátní právní úpravou, která ve vztahu lékaře a pacienta při vydání kopie osobních údajů pacienta z jeho zdravotní dokumentace lékařem pacientovi vždy a nezávisle na konkrétních okolnostech jednotlivého případu stanoví nárok lékaře na úhradu nákladů pacientem?

3. V případě záporné odpovědi na první otázku a záporné odpovědi na otázky 2a, 2b nebo 2c: Zahrnuje nárok vyplývající z čl. 15 odst. 3 první věty GDPR ve vztahu mezi lékařem a pacientem nárok na přenechání kopií všech částí zdravotní dokumentace pacienta obsahujících jeho osobní údaje nebo se týká pouze vydání kopie osobních údajů pacienta jako takové, přičemž je na lékaři, jenž údaje zpracovává, jakým způsobem údaje pro dotčeného pacienta sestaví?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (dále jen „GDPR“), čl. 12 odst. 5, čl. 15 odst. 3 první a třetí věta, čl. 23 odst. 1, zejména jeho písm. i), bod 63 odůvodnění, zejména jeho první věta

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“)

§ 630f („Dokumentace léčby“)

„(1) Ošetřující je za účelem dokumentace povinen vést zdravotnickou dokumentaci v papírové nebo elektronické podobě v bezprostřední časové souvislosti s léčbou. [...]

(2) Ošetřující je povinen zaznamenat do zdravotnické dokumentace veškerá opatření, která jsou z odborného hlediska podstatná pro současnou a budoucí léčbu, a jejich výsledky, zejména anamnézu, diagnózy, vyšetření, výsledky vyšetření, nálezy, léčby a jejich účinky, zásahy a jejich účinky, souhlasy a poučení. Dopisy lékařů musí být vloženy do zdravotnické dokumentace.

(3) Ošetřující musí zdravotnickou dokumentaci uchovávat po dobu deseti let od ukončení léčby, nestanoví-li jiné předpisy odlišné doby úschovy.“

§ 630g („Náhled do zdravotnické dokumentace“)

„(1) Pacientovi musí být na vyžádání neprodleně umožněno nahlédnout do své zdravotnické dokumentace, nebrání-li tomu závažné léčebné důvody nebo jiná závažná práva třetích osob. [...]

(2) Pacient může požadovat rovněž elektronické opisy své zdravotnické dokumentace. Ošetřujícímu musí uhradit vzniklé náklady.

[...]“

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 DW požaduje od FT bezplatné poskytnutí kopie veškeré své zdravotnické dokumentace, kterou má k dispozici FT. FT se sídlem v Německu je zubní lékařka. FT ošetřovala DW. Ten má za to, že výkony FT nebyly provedeny správně. FT má za to, že kopii zdravotnické dokumentace musí poskytnout pouze za úhradu nákladů.
- 2 Amtsgericht (okresní soud) vyhověl žalobě podané DW. Landgericht (zemský soud) zamítl odvolání podané FT. Podle názoru Landgericht (zemský soud) není nárok DW vyplývající z článku 15 GDPR vyloučen proto, že DW tuto informaci požaduje za účelem prověření nároků z právní odpovědnosti lékaře. Ve svém opravném prostředku „Revision“ podaném k předkládajícímu soudu FT trvá na svém návrhu na zamítnutí žaloby. Úspěch opravného prostředku „Revision“ závisí na tom, zda se odvolací soud správně domníval, že žaloba - podaná DW - je podle ustanovení GDPR opodstatněná. K tomu je zapotřebí provést výklad ustanovení GDPR, zejména jeho čl. 15 odst. 3.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 3 Předkládající soud upozorňuje na skutečnost, že FT podle ustanovení vnitrostátního práva, tedy podle § 630f a 630g BGB není povinna poskytnout DW bezplatně kopie jeho zdravotnické dokumentace.
- 4 Nárok DW na bezplatné vydání však může vyplývat přímo z čl. 15 odst. 3 GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5. GDPR lze na projednávanou věc časově a věcně použít. Z článku 15 odst. 3 první a druhé věty GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst.

5 vyplývá, že správce musí první kopii zpracovávaných osobních údajů poskytnout zásadně bezplatně.

K první otázce

- 5 První otázkou se předkládající soud táže, zda musí být čl. 15 odst. 3 první věta GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5 vykládán v tom smyslu, že správce není povinen poskytnout subjektu údajů první kopii osobních údajů zpracovávaných správcem bezplatně, pokud subjekt údajů nepožaduje kopii k účelům uvedeným v bodě 63 první větě odůvodnění GDPR, totiž aby byl informován o jejich zpracování a mohl si ověřit jeho zákonnost, nýbrž sleduje jiný účel, nesouvisející s ochranou osobních údajů, který je však legitimní (v projednávané věci existence nároků z právní odpovědnosti lékaře).
- 6 Podle jednoho názoru nelze nárok na vydání opřít o čl. 15 odst. 3 první větu GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5 tehdy, pokud jsou sledovány jiné zájmy než zájmy ochrany osobních údajů - pokud je tedy jako v projednávané věci zájem o získání informací odůvodněn možností připravit se na uplatnění nároků plynoucích z právní odpovědnosti lékaře.
- 7 Předkládající soud má pochybnosti, zda je takovýto názor správný. Je pravda, že práva subjektu údajů a povinnosti správce vyplývající z článku 15 GDPR slouží k tomu, aby subjekt údajů byl informován o zpracování údajů a mohl si ověřit jeho zákonnost (viz rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 20. prosince 2017, Nowak, C-434/16, EU:C:2017:994, bod 57 k čl. 12 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů). Podle znění článku 15 GDPR ale existence práv a povinností, které upravuje, nezávisí na motivaci subjektu údajů odpovídající jednomu z výše uvedených účelů a od subjektu údajů nepožaduje, aby svou žádost o poskytnutí informací a kopie odůvodnil.
- 8 Unijní normotvůrce tedy podle názoru předkládajícího soudu chtěl ponechat na svobodné vůli subjektu údajů, zda a z jakých důvodů uplatní svá práva vyplývající z článku 15 GDPR. Tomuto výkladu svědčí i to, že subjekt údajů je poskytnutím informací a kopie na základě článku 15 GDPR informován o zpracování údajů a může si ověřit jejich zákonnost i tehdy, pokud je požaduje z jiných důvodů, účelu ustanovení lze tedy v konečném důsledku dosáhnout nezávisle na motivaci subjektu údajů. Z tohoto důvodu má předkládající soud za to, že žádost o poskytnutí kopie zpracovávaných údajů, která se opírá o čl. 15 odst. 3 GDPR, byt není motivována účelem ochrany ustanovení, nelze považovat za zjevně neodůvodněnou ani za nepřiměřenou ve smyslu čl. 12 odst. 5 druhé věty GDPR.
- 9 Nejedná se ani požadavek zneužívající právo. Soudní dvůr sice ve svém rozsudku ze dne 26. února 2019, N Luxembourg 1 a další, (C- 115/16, C- 118/16, C- 119/16 a C- 299/16, EU:C:2019:134, body 98, 102, 124) uvedl, že z obecné zásady vyplývá, že členský stát má povinnost odepřít použití ustanovení unijního

práva, jsou-li uplatňována nikoli za účelem dosažení cílů těchto ustanovení, ale za účelem získání výhody, kterou skýtá unijní právo, přestože jsou splněny pouze formální podmínky pro její přiznání. Konstatování takového zneužití vyžaduje zaprvé souhrn objektivních skutečností, ze kterých vyplývá, že i přes formální dodržení podmínek stanovených unijní právní úpravou nebylo dosaženo cíle sledovaného touto právní úpravou, a zadruhé subjektivní prvek spočívající v záměru získat výhodu vyplývající z unijní právní úpravy tím, že jsou uměle vytvořeny podmínky vyžadované pro její získání. Tyto dvě podmínky z uvedeného rozsudku nejsou podle názoru předkládajícího soudu splněny pouze tím, že žádost DW o kopii zpracovávaných údajů podle čl. 15 odst. 3 první věty GDPR není motivována účelem ochrany tohoto ustanovení.

- 10 Předkládající soud má za to, že nic jiného nevyplývá ani z rozsudku Soudního dvora ze dne 17. července 2014, YS a další (C- 141/12 a C- 372/12, EU:C:2014:2081, bod 45 a násl.). V tomto případě se podle názoru předkládajícího soudu jednalo o stanovení předmětu práva na informaci s přihlédnutím k jeho ochrannému účelu, konkrétně o to, zda nárok na informaci podle práva na ochranu údajů může zahrnovat rovněž právní analýzu o udělení povolení k pobytu obsaženou v přípravném správním dokumentu. V projednávané věci se naproti tomu jedná o otázku, zda motivace žádosti, kterou nepokrývá účel ochrany, může mít vliv na její oprávněnost.

K druhé otázce

- 11 Otázkami položenými pod bodem 2 se předkládající soud táže na výklad vnitrostátního ustanovení o úhradě nákladů k tíži pacienta ve světle GDPR. K tomuto účelu je nutno provést výklad čl. 23 odst. 1 GDPR. Podle tohoto ustanovení může právo členských států prostřednictvím legislativního opatření omezit mimo jiné rozsah povinností a práv uvedených v člancích 12 až 22 GDPR, jestliže takové omezení respektuje podstatu základních práv a svobod a představuje nezbytné a přiměřené opatření, které zajišťuje jeden z cílů uvedených v čl. 23 odst. 1 písm. a) až j) GDPR.
- 12 FT se v tomto ohledu odvolává na účel ochrany práv a svobod druhých uvedený v čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR a tvrdí, že ustanovení o úhradě nákladů podle § 630g odst. 2 druhé věty BGB je nezbytným a přiměřeným opatřením na ochranu oprávněných zájmů ošetřujícího (zubního) lékaře.

K otázce 2a

- 13 Jádrem této otázky je, zda musí být podle uvedených ustanovení GDPR posuzována rovněž vnitrostátní ustanovení, která byla - jak je tomu u § 630g BGB v projednávané věci - vydána před vstupem GDPR v platnost.

K otázce 2b

- 14 Pro případ kladné odpovědi na otázku 2b, tedy že § 630g BGB musí být posuzován mimo jiné podle čl. 23 odst. 1 GDPR, je zapotřebí konkrétně výklad čl. 23 odst. 1 písm. i).
- 15 Ustanovení o úhradě nákladů uvedená v § 630g BGB přihlíží k hospodářským zájmům ošetřujícího a - podle názoru FT - rovněž k okolnosti, že je zapotřebí se vyvarovat bezdůvodným žádostem pacientů o zdravotnickou dokumentaci. Z toho vyplývá otázka, zda musí být čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR vykládán v tom smyslu, že v něm uvedená práva a svobody druhých zahrnují rovněž jejich zájem, aby nebyli zatíženi náklady spojenými s poskytnutím kopie údajů podle čl. 15 odst. 3 první věty GDPR a jinými výdaji způsobenými poskytnutím kopie.
- 16 Není ovšem jisté, zda výraz práva a svobody druhých ve smyslu čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR může zahrnovat rovněž hospodářské zájmy.

K otázce 2c

- 17 Představuje-li § 630g odst. 2 druhá věta BGB přípustné omezení povinností ošetřujícího vůči pacientovi, které vyplývá z čl. 15 odst. 3 první věty GDPR ve spojení s jeho čl. 12 odst. 5 první větou, znamenalo by to, že by pacient musel náklady na kopii údajů, kterou musí poskytnout ošetřující podle čl. 15 odst. 3 první věty GDPR, hradit i ohledně první kopie vždy a nezávisle na konkrétních okolnostech jednotlivého případu, tedy zejména bez ohledu na výši skutečných nákladů spojených s poskytnutím kopie.
- 18 To vede k otázce položené pod bodem 2c, zda takováto výjimka pro určitou oblast - v projednávané věci oblast mezi ošetřujícím a pacientem ve vztahu k poskytnutí zdravotnické dokumentace - může představovat nezbytné a přiměřené opatření ve smyslu čl. 23 odst. 1 písm. i) GDPR. Předkládající soud žádá zejména o vyjasnění, zda omezení práv subjektu údajů vyplývající z § 630g BGB je v mezích prostoru pro uvážení, který vnitrostátnímu zákonodárci poskytuje čl. 23 odst. 1 GDPR.
- 19 Předkládající soud má za to, že z požadavku nezbytnosti a přiměřenosti vyplývá, že omezující ustanovení podle čl. 23 odst. 1 GDPR musí zásadně ponechat prostor pro zohlednění okolností konkrétního případu.
- 20 V případě § 630g odst. 2 druhé věty BGB tomu ale tak není. Toto ustanovení obsahuje úplné vynětí oblasti (ve vztahu k poskytnutí zdravotních dokumentů). Podle názoru předkládajícího soudu tato právní úprava není odůvodněna zvláštními náklady na straně ošetřujícího. Předkládající soud poukazuje na to, že rovněž unijní normotvůrce myslel na hospodářské zájmy správce: Bezplatně lze požadovat poskytnutí pouze první kopie; za všechny další kopie, o které subjekt údajů požádá, je podle čl. 15 odst. 3 druhé věty GDPR možné požadovat přiměřený poplatek na základě administrativních nákladů.

Ke třetí otázce

- 21 Žádost o právní ochranu podaná DW směřuje k poskytnutí kopie veškerých zdravotních dokumentů, které se jej týkají, tedy kopie jeho „zdravotnické dokumentace“ jak ve smyslu § 630f BGB tak i ve smyslu článku 3 písm. m) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/24/EU ze dne 9. března 2011 o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči.
- 22 Tato žádost o právní ochranu může čl. 15 odst. 3 první větě GDPR podléhat pouze v rozsahu, v němž zdravotnická dokumentace obsahuje osobní údaje žalobce.
- 23 Jaký obsah a jaký dosah má povinnost správce poskytnout kopii zpracovávaných osobních údajů, kterou stanoví čl. 15 odst. 3 první věta GDPR, je sporné a tato otázka je již předmětem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Bundesverwaltungsgericht (Rakousko) (předkládací rozhodnutí ze dne 9. srpna 2021, věc C-487/21). Tento spor bude relevantní pro rozhodnutí, nebude-li nutno odmítnout nárok uplatněný DW již na základě hledisek, které jsou předmětem předběžných otázek 1 a 2.
- 24 Podle jednoho názoru z čl. 15 odst. 3 GDPR sice vyplývá nárok na kopii údajů, ke kterým je nutno poskytnout přístup podle čl. 15 odst. 1 GDPR, ale v zásadě ne nárok na vydání kopií určitých dokumentů nebo veškerých zpracovávaných jednotlivých údajů. Ke splnění účelu práva na informace uvedeného v bodě 63 odůvodnění, kterým je umožnit subjektu údajů, aby byl informován o zpracování svých osobních údajů a mohl si ověřit jeho zákonnost, by - případně strukturovaný - souhrn zpracovávaných údajů mohl být dokonce vhodnější než poskytnutí kopie veškerých, případně nadbytečných jednotlivých údajů. Povinnost zpracovatele podle čl. 15 odst. 3 první věty GDPR nemůže jít tak daleko, aby musel poskytnout kopii každého dokumentu, který obsahuje osobní údaj - například jméno subjektu údajů. Tento názor je možné opřít rovněž o rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2014, YS a další (C- 141/12 a C- 372/12, EU:C:2014:2081, body 45, 59 a násl.).
- 25 Podle jiného názoru musí zpracovatel podle čl. 15 odst. 3 první věty GDPR poskytnout subjektu údajů kopii zásadně všech zpracovávaných osobních údajů ve znění, které má k dispozici. Pacientovi by tak musela být poskytnuta kopie veškerých zdravotnických dokumentů, které se jej týkají, pokud obsahují osobní údaje. Souhrn údajů by nepostačoval.
- 26 Tento názor se opírá o to, že nárok subjektu údajů na kopii představuje vůči nároku na informace podle čl. 15 odst. 1 GDPR samostatné právo a neomezuje se proto systematicky na potřebný obsah informací podle tohoto ustanovení. Cílů transparentnosti a umožnění kontroly zákonnosti uvedených v bodě 63 odůvodnění podle tohoto názoru nelze stejným způsobem dosáhnout pouhým souhrnem nebo přehledem o zpracovávaných osobních údajích. Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 2014 YS a další (C- 141/12 a C- 372/12,

EU:C:2014:2081) týkající se výkladu čl. 12 písm. a) směrnice 95/46 nelze použít, protože toto ustanovení právě neobsahovalo právo na kopii.

PRACOVNÍ DOKUMENT